

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/biogramy/22724,Baranczak-Stanislaw.html>
20.05.2024, 02:36

Barańczak Stanisław

Stanisław Barańczak, ur. 13 XI 1946 w Poznaniu, zm. 26 XII 2014 w Newtonville k. Bostonu (USA). Absolwent Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierunku filologia polska (1969), doktorat (1973).

Poeta, eseista, literaturoznawca, tłumacz.

1961–1967 w ZMS, 1964–1969 w ZSP, 1967–1975 w PZPR (czasowo członek egzekutywy OOP na Wydz. Filologicznym UAM), 1971–1983 członek ZLP, 1975–1983 PEN Club.

1969–1978 asystent, st. asystent i adiunkt na UAM.

W 1965 poetycki debiut prasowy w miesięczniku „Odra”, w 1968 debiut książkowy tomem poezji *Korekta twarzy*. Jeden z gł. przedstawicieli Pokolenia '68 w poezji polskiej. 1964–1971 współpracownik Teatru Ósmego Dnia. Współpracownik czasopism literackich, m.in. „Nurt” (1965–1975), „Odra” (1967–1975), „Orientacja” (1967–1971), „Twórczość” (1968–1975).

W III 1968 uczestnik studenckich protestów w Poznaniu. Współtwórca oświadczenia adresowanego do Senatu UAM popierającego studentów i potępiającego akcję MO (wręczonego władzom UAM). 5 XII 1975 sygnatariusz Listu 59 przeciwko planowanym zmianom w Konstytucji PRL. 21 II 1976 objęty zakazem publikacji. VII 1976 współautor i sygnatariusz *Listu trzynastu do intelektualistów zachodnich* opublikowanego w paryskiej „Kulturze”. 1976–1981 członek-założyciel KOR/KSS KOR.

28 XII 1976 zawieszony w prawach pracownika naukowego UAM w zw. ze wszczęciem przeciwko niemu śledztwa, 14 II 1977 skazany przez Sąd Rejonowy w Poznaniu na 1 rok pozbawienia wolności w zawieszeniu oraz grzywnę; 12 V 1977 wyrok utrzymany przez Sąd Wojewódzki w Poznaniu.

Miejsce urodzenia Poznań

Data urodzenia 13-11-1946

Miejsce śmierci Newtonville k. Bostonu

Data śmierci 26-12-2014

Hasło wydrukowane w **Tom III**

31 I 1978 zwolniony z pracy na mocy orzeczenia Komisji Dyscyplinarnej z 14 VII 1977.

V 1977 uczestnik głódówki w kościele św. Marcina w Warszawie. 1978–1981 współzałożyciel i wykładowca TKN.

1977–1981 redaktor i autor „Biuletynu Informacyjnego” KSS KOR, „Zapisu”, „Krytyki”, 1980–1981 „Poznańskich Broszur Społecznych” i „«Solidarności» Wielkopolski”, 1977–1981 autor „Pulsu”, 1979–1981 współpracownik Witryny Literatów i Krytyków. 1975–1980 pod ps., m.in.: Feliks Trzymałko i Szczęśny Dzierżankiewicz, Barbara Stawiczak, Hieronim Bryłka publikował w prasie oficjalnej (m.in. w „Literaturze na Świecie”, „Studencie”, „Tekstach”, „Tygodniku Powszechnym”, „Znaku”, „Zwierciadle”).

1980–1984 adiunkt na UAM, przywrócony do pracy na żądanie KZ UAM. 29 III 1981 wyjechał do USA na 3-letni kontrakt jako *associate professor* Harvard University. W wyniku nieuzyskania od władz UAM zgody na przedłużenie urlopu bezpłatnego od 1984 na stałe w USA. 1984–1999 *full professor* i *tenured professor* Harvard University.

28 XII 1981 wystąpił przed senatem USA ws. cenzury i łamania praw człowieka w Polsce. Po XII 1981 wygłosił ok. 50 wykładów w USA i Kanadzie nt. polskiej literatury, opozycji demokratycznej w Polsce, „S”, cenzury, podziemnych wydawnictw. Od 1983 redaktor „Zeszytów Literackich” (Paryż). 1987–1990 redaktor nacz. „The Polish Review”.

Od 1989 członek SPP i PEN Club. Autor publikowanych w obiegu oficjalnym oraz niezależnym/podziemnym tomów poezji, m.in.: *Jednym tchem* (1970), *Sztuczne oddychanie* (autorski samizdat 1974; Londyn 1978), *Ja wiem, że to niestuszne. Wiersze z lat 1975–1976*, (autorski samizdat 1976; Paryż 1977), *Tryptyk z betonu, zmęczenia i śniegu* (KOS 1980), *Atlantyda i inne wiersze z lat 1981–1985* (Londyn 1986), *Chirurgiczna precyzja. Elegie i piosenki z lat 1995–1997* (1998), a także zbiorów esejów oraz prac literaturoznawczych, m.in. *Nieufni i zadufani: romantyzm i klasycyzm w młodej poezji lat sześćdziesiątych* (1971), *Etyka i poetyka: szkice 1970–1978* (Paryż 1979), *Knebel i słowo: o*

literaturze krajowej w latach siedemdziesiątych (NOWa 1980), *Czytelnik ubezwłasnowolniony: perswazja w masowej kulturze literackiej PRL* (Paryż 1983), *Uciekinier z Utopii: o poezji Zbigniewa Herberta* (Londyn 1984). Tłumaczył z języka angielskiego (m.in. dramaty Williama Szekspira, amerykańskich i angielskich poetów), rosyjskiego i litewskiego oraz na język angielski (m.in. poezję Jana Kochanowskiego i Wisławy Szymborskiej). Opublikował w języku angielskim m.in.: *A Fugitive from Utopia: The Poetry of Zbigniew Herbert* (Cambridge, Mass. and London 1987), *Breathing under Water and Other East European Esseys* (Cambridge, Mass. and London 1990).

Laureat m.in. Nagrody Fundacji im. Kościelskich (1972), Nagrody Fundacji Alfreda Jurzykowskiego (1980), nagród polskiego i amerykańskiego PEN Clubu (1989, 1996), Nagrody Nike (1999), Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej Silesius (2009) oraz American Association for Advancement of Slavic Studies (2012).

Odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski (2014), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2006).

30 I 1975 – 25 IX 1989 rozpracowywany przez Wydz. III KW MO/WUSW w Poznaniu w ramach KE/SOR/KE krypt. Wrzos/Gracze; 12 V 1978 – 29 V 1981 przez Wydz. III w ramach SOS krypt. Czytelnik.

Agnieszka Kołodziejska

[Poznań, Region Wielkopolska](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)